

SÅKORNKVALITETEN 2009

Oppdatert versjon, 19. november

Analyseresultatene av årets avling viser at såkornet fra Trøndelag jevnt over holder god kvalitet. I Sør-Norge er mye av såkornet sterkt smittet av *Fusarium* som gir dårlig spireevne. Utfordringen med dette er størst i havre.

Resultater fra Sør-Norge

I **bygg** er spireevnen i gjennomsnitt 87 % ubeisa og 92 % etter prøvebeising. Dette er noe lavere enn det vi har hatt de siste årene, hovedsaklig på grunn av sterk *Fusarium*-smitte. I sortene *Helium* og *Tyra* er det også mye smitte av byggbrunflekk. Beisebehovet er stort, men det ser ut til at *Heder* og *Tiril* har mindre beisebehov enn de andre sortene. I *Edel*, *Tiril* og *Ven* er det til dels kraftig spiretreghet.

De siste årene har vi hatt problemer med spireevnen i **havre**. Problemet er enda større i år. I gjennomsnitt er spireevnen 73 % ubeisa og 81 % etter prøvebeising. Noen få partier med lite *Fusarium*-smitte spirer ganske bra, men de fleste partier er sterkt smittet. Sortene *Gere* og *Hurdal* har også mye havrebrunflekk. Beisebehovet er derfor stort. I havre er det dessverre slik at beising i mange tilfeller ikke bedrer spireevnen tilstrekkelig. Dette kommer dels av at beising i mange tilfeller ikke fjerner all *Fusarium*-smitten. I år er det dessuten mange døde korn i en stor del av havreprøvene.

I **vårhete** er vi heldigere stilt. Selv om det også her er svært mye *Fusarium*-smitte, har beising i de aller fleste tilfeller god effekt på spireevnen. Mens gjennomsnittlig spireevne bare er 79 % ubeisa, er den 91 % etter prøvebeising. Det er ingen store forskjeller mellom sortene. Det er lite smitte av hveteaksprikk i år, men på grunn av mye *Fusarium*-smitte, er det stort beisebehov.

Resultater fra Trøndelag

Som i fjor er såkornkvaliteten i Trøndelag svært bra. I **bygg** er spireevnen i gjennomsnitt 94 % ubeisa og 96 % etter prøvebeising. Det er svært lite *Fusarium*-smitte, men på grunn kraftige angrep av byggbrunflekk, særlig i *Tiril* og *Tyra*, er det stort beisebehov.

De få prøvene av **havre** som vi har analysert, har også høy spireevne: 87 % ubeisa og 91 % etter prøvebeising. Som i bygg er det lite *Fusarium*-smitte, men på grunn av mye smitte av havrebrunflekk, er 77 % av prøvene anbefalt beisa.

Mykotoksiner

Det høye innholdet av *Fusarium*-smitte kan bety at kornet også inneholder mer mykotosiner enn vanlig. Vi har analysert en del prøver for mykotoksinene DON og T-2.

I bygg er den høyeste DON-verdien som vi har påvist 4400 µg/kg. Gjennomsnittet for alle prøvene er 1200 µg/kg. Det er ikke påvist T-2 i noen byggprøve.

I havre er det påvist til dels høye DON-verdier i alle prøvene som er analysert. Mens de fleste ligger i området 4000 – 6000 µg/kg, har vi hatt tre prøver med fra 14000 til 22000 µg/kg. I en fjerdedel av prøvene er det også påvist T-2. Høyeste verdi er her 610 µg/kg.

Av 21 vårhveteprøver er det påvist DON i 18 prøver. Høyeste verdi er over 10 000 µg/kg. Som i bygg har vi ikke påvist T-2 i noen av hveteprøvene.

Kimem Såvarelaboratoriet har egen hjemmeside, www.kimen.no, som inneholder oppdatert informasjon om såvarekvaliteten.

Tabell 1. Spireevne, angrep av soppsjukdommer og beisebehov i prøver av **bygg** fra korndyrkere i Sør-Norge. Resultatene er basert på 390 prøver analysert pr. 19.11.2009.

Sort	Antall prøver	Spireevne % *		Smittegrad % **		% prøver anbefalt beisa
		Ubeisa	Prøvebeisa	<i>Fusarium</i>	Byggbrunfleck	
Edel	67	70+18=88	68+26=94	35	2	92
Gustav	24	86+ 1=87	90+ 2=92	32	3	63
Heder	45	82+ 4=86	84+ 7=91	23	4	37
Helium	101	84+ 0=84	90+ 1=91	40	31	90
Iver	53	89+ 0=89	91+ 2=93	34	16	89
Tiril	22	79+ 9=88	77+15=92	23	8	46
Tyra	46	87+ 3=90	89+ 5=94	34	29	96
Ven	14	66+22=88	65+28=93	41	8	86
Bygg	390	81+ 6=87	84+ 8=92	33	16	78

* Spireevne = normale spirer + friske, uspirte korn

** I tillegg 25 % *Bipolaris sorokiniana* i Edel.

Tabell 2. Spireevne, angrep av soppsjukdommer og beisebehov i prøver av **havre** fra korndyrkere i Sør-Norge. Resultatene er basert på 357 prøver analysert pr. 19.11.2009.

Sort	Antall prøver	Spireevne % *		Smittegrad % **		% prøver anbefalt beisa	% prøver uskikket til såkorn
		Ubeisa	Prøvebeisa	<i>Fusarium</i>	Havrebrunfleck		
Belinda	222	75+ 0=75	82+ 1=83	34	10	63	29
Gere	15	65+ 2=67	78+ 2=80	32	41	50	50
Hurdal	56	73+ 2=75	80+ 3=83	33	59	59	39
Nes	15	63+ 1=64	76+ 0=76	34	3	47	53
Ringsaker	40	61+ 2=63	72+ 3=75	43	25	30	60
Havre	357	72+ 1=73	80+ 1=81	34	20	57	36

* Spireevne = normale spirer + friske, uspirte korn

Tabell 3. Spireevne, angrep av soppsjukdommer og beisebehov i prøver av **vårhvete** fra korndyrkere i Sør-Norge. Resultatene er basert på 246 prøver analysert pr. 19.11.2009.

Sort	Antall prøver	Spireevne %		Smittegrad %		% prøver anbefalt beisa
		Ubeisa	Prøvebeisa	Fusarium	Hveteaksprikk	
Berserk	16	72	89	44	5	100
Bjarne	120	81	92	49	7	94
Zebra	105	78	90	44	6	91
Vårhvete	246	79	91	47	6	93

Tabell 4. Spireevne, angrep av soppsjukdommer og beisebehov i prøver av **bygg** fra korndyrkere i Trøndelag. Resultatene er basert på 331 prøver analysert pr. 19.11.2009.

Sort	Antall prøver	Spireevne % *		Smittegrad % **		% prøver anbefalt beisa
		Ubeisa	Prøvebeisa	<i>Fusarium</i>	Byggbrunfleck	
Edel	51	86+ 6=92	85+10=95	13	19	76
Heder	8	82+ 3=85	85+ 5=90	20	15	50
Olsok	20	93+ 2=95	94+ 2=96	8	26	65
Tiril	134	94+ 0=94	94+ 2=96	10	52	92
Tyra	91	94+ 1=95	95+ 1=97	11	61	99
Bygg	331	92+ 2=94	93+ 3=96	11	46	88

* Spireevne = normale spirer + friske, uspirte korn

** I tillegg 17 % *Bipolaris sorokiniana* i Edel.

Tabell 5. Spireevne, angrep av soppsjukdommer og beisebehov i prøver av **havre** fra korndyrkere i Trøndelag. Resultatene er basert på 22 prøver analysert pr. 19.11.2009.

Sort	Antall prøver	Spireevne % *		Smittegrad % **		% prøver anbefalt beisa
		Ubeisa	Prøvebeisa	<i>Fusarium</i>	Havrebrunfleck	
Gere	22	84+3=87	90+1=91	10	49	77

* Spireevne = normale spirer + friske, uspirte korn